

DOMOVINE

3 C. Licealna knjižnica
Poljanska c. 3 dr. gimn.
Ljubljana.

Oglas:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 120 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sočna ulica 6.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, oceletno 36 K.

Po treh letih

Ravnokar so minula tri leta od onih dni, ko so propadala cesarstva in so se na njih razvalinah ustanovljale nove države svobodnih narodov.

Tudi naša država je nastala takrat — nastala je na razvalinah, na katerih se je moralo znova zidati, ker staro je bilo vse porušeno in za nas nerabno.

Tri leta že zidamo našo državno stavbo in marsikdo, ki je pričakoval, da se bo takoj po končani vojni razlilo mleko in med po zemlji, je danes razočaran. Oni, ki so vedeli, da je težko popraviti škodo, provzročeno po vošletnem sistematičnem razbijanju in uničevanju, so pa dobro vedeli, da bodo potekla leta, predno se razmere izboljšajo tako, da bodo vsaj približno podobne predvojnimi razmeram.

Ni samo pri nas tako, v celi Evropi čutijo težke posledice dolgotrajne vojne, večletnega uničevanja in razdiranja in mi smo lahko zadovoljni, da se ne nahajamo med onimi, ki najbolj čutijo posledice vojne, temveč med onimi, ki so največje križe in težave že prestali in se njihove razmere izboljšujejo. V Evropi so tudi države, v katerih je vsak dan slabše — Nemčija in Avstrija — mi smo pa vendar že storili velik korak naprej v odstranjevanju vojnih posledic.

Tak korak je ravnoteža, ki se je dosegla v našem državnem proračunu. Do sedaj so bili državni izdatki vedno veliko večji kot državni dohodki in v tem je tičala vsa naša nesreča. Kakor je gospodar, ki mora več izdati kakor dobi, velik revež, tako je revna tudi država, ki svojih rednih izdatkov ne more pokrivati z rednimi prejemki. In take reve so dandanes vse evropske države, ki so sodelovale v vojni, Avstrija ima vsako leto ogromne milijarde primanjkljaja in tudi Italija ima na leto celih 5 milijard lir primanjkljaja.

Mi smo pa vendar prišli na zeleno vejo, dosegli smo po treh letih samostojnega državnega življenja ravnotežo v našem državnem proračunu, naši državni prejemki so dosegli znesek

državnih izdatkov. Že to zadostuje, da lahko z zadovoljstvom proslavimo triletnico naše svobode, triletnico dneva, ko smo se Slovenci, Hrvati in Srbi združili v skupno državo in ob tej triletnici lahko z zaupanjem gledamo v bodočnost.

Porodne bolečine so že za nami. Naša mlada država sloni na trdnih stebrih, naša državna stavba je vedno popolnejša in ko bi ne bilo med nami brezvestnih hujskačev, bi bila ta stavba že popolnoma urejena. Ti hujskači, v prvi vrsti klerikalci, so največja zapreka popolni ureditvi razmer in oni hujskajo nalašč in z namenom, samo da bi dosegli svoj umazani strankarski cilj: zaviranje ureditve razmer.

Velik korak naprej smo napravili tudi s tem, da bo kmalu izvršena upravna razdelitev države, kakor jo predvideva ustava. Imeli bomo veliko samouprave, ljudstvo bo dobilo velike pravice v občinskih, okrajnih in oblastnih (deželnih) zastopih, kjer se bodo reševala razna in zelo važna domača gospodarska vprašanja in ljudstvo bo lahko neposredno vplivalo na celo javno upravo. Klerikalci so veliko vpili na ustavo, ker ona ni taka, kakršno so si oni želeli, da bi mogli še dalje neomejeno vladati nad ljudstvom. Čas bo pokazal, kdo je bil pravi prijatelj ljudstva, ali demokrati, ki so se borili in mu tudi izvojevali njegove pravice, ali klerikalci, ki so se borili in se borijo še danes (brez uspeha seveda) samo za svoje strankarske koristi.

V kratki dobi treh let se je Jugoslavija kolikor toliko uredila na znotraj. Dosti še manjka, veliko truda in dela bo še treba, da našo skupno hišo popolnoma uredimo. Ali ako primerjamo razmere pri nas z razmerami pri naših sosedih, smo še vedno lahko zadovoljni in ponosni na našo državo, ki koraka s krepkimi koraki naprej, v boljšo bodočnost, ki si jo bomo ustvarili sami, navzlic vsem zunanjim sovražnikom in domačim hujskačem.

Špicarjeva igra «K luči» je bila najprimernejša za ta sokolski praznik. Ideja igre je, pokazati naše osvobojenje v pravi luči. Igra je dosegla krasen uspeh. V nedeljo so prišli v Radovljico gostje od vseh strani.

Ob tej priliki se je vršil tudi sestanek kulturnih društev. Sestanek je sprejel po razgovoru dva sklepa: 1. Zveza kulturnih društev naj preskrbi čim prej dobrih ljudskih iger za pokrajinski oder; 2. zastopniki društev smatrajo narodno gledališče v Ljubljani za središče, ki naj bo dramatičnim društvom po deželi z repertoarjem in garderobo po možnosti na razpolago.

Otvoritev sokolskega gledališča v Radovljici pomeni velik korak naprej na polju našega prosvetnega dela. Neumornemu prosvetnemu delavcu g. Špicarju moremo na njegovem uspehu le čestitati.

Kakšni so Madžari

Madžarski sinovi so našemu narodu precej dobro znani. Poznajo jih naši možje iz neprijetne družbe v svetovni vojni, poznajo jih naše žene, ki so med vojno vihro ostale doma. Madžar je po svojem značaju ohol, trka se rad na prsi. To mu je bilo v krvi zlasti še tedaj, ko je mislil, da bo spravil pod svojo peto pol Evrope in ves Balkan. Pa se je zgodilo drugače. Usoda je kaznovala njega samega, in danes se zvija v ozkem krogu zemlje, ki mu jo je v mirovni pogodbi odmerila pariška konferenca.

V današnji Madžarski ni nobene svobode. Državo vlada bivši avstro-ogrski admiral Horthy, in sicer kot upravitelj. Z njegovo vednostjo besni na madžarskem ozemlju strahovlada brez primere. Ker ne obvlada položaja z navadnim številom čet, je Horthy ustanovil takozvane nasilne oddelke, s katerimi vtepa Madžarom svojo voljo. Ti oddelki so pravi strah za vso državo. Kjer se pojavijo, ni pred njimi varen nihče. Kmetska opletnijo za pridelke, meščana zapro, kdor jim ni po volji, ga izročajo v roke mučilcev. Da se o tem uverijo naši bralci lahko potom resničnega dogodka, prinašamo opis dogodiščine, ki se je pripetila v madžarski deželi nekemu našemu državljanu.

Naša država meji z Madžarsko na severovzhodu. Tam je naša meja postavljena tako nerodno, da segajo nekatera posestva naših ljudi v madžarsko ozemlje. Lastnik takega posestva je bil tudi naš človek Andrej Fiderbind. Imel je posla na svojem posestvu, pa se je mirno napotil čez mejo, da med Madžari opravi, kar je treba.

Mišljeno, storjeno. Fiderbind je prekorščil mejo. A glej nesreče! Mož je bil z nekim Madžarom v prepiru radi malenkostnih reči, in sovražniku Fiderbindovemu je prišlo na misel, da bi ovadil nesrečnika madžarskim oblastem. Izmisli si je v ta namen pretvezo, da je Fiderbind jugoslovanski vohun, ter ga kot takega ovadil pristojni oblasti.

Ko je Fiderbind ogledoval svoje posestvo, so se kar iznenada pred njim pojavili madžarski žandarji. Ne da bi ga vprašali, kaj dela in po kaj je prišel čez mejo, so ga zvezali z verigami in ga odpeljali naravnost v Budimpešto. Tam so ga zaprli v ječo, brž nato pa so ga pripeljali ven, kjer so ga slekli, zvezali z vrvo in ga obesili za noge. Z glavo navzdol visečega so Fiderbinda strašno mučili. Tolki so ga s kolci, pretepali s šibami in ga bili toliko časa, da je padel v nezavest. Potem so ga pustili šest dni stradati. Vse to so počenjali zato, da bi od njega izsilili priznanje, da je jugoslovanski vohun. Ko tega niso dosegli s popisanimi sredstvi, so ga privezali za stol, ter ga žigosali z gorečo cigareto. Na ta način su mu na več mestih prežgali meso do kosti. In tako izmučenega so Fi-

derbinda poslali v Zalaegerszeg, kjer se nahaja taborišče za vohune.

V taborišču so se mučilni prizori ponavljali tako dolgo, da je mož resno zbolel, vsled česar je moral v bolnico. Tam se je nekaj časa zdravil, ko pa je za silo okreval, je porabil prvo priliko, da je ponoči zbežal nazaj na svoj dom v Jugoslavijo. Doma je prijavil oblastvom vse, kar smo popisali gori.

Cemu smo prinesli popis tega nečloveškega dogodka? Zato, da bodo videli naši ljudje, kakšen je tisti narod, med katerim ima Karel Habsburg še vedno dosti pristašev, ki bi želeli spraviti tega krvnika zopet na presto! s katerega bi sejal po svetu samo zlo.

Politični pregled

Ministrska kriza, ki so jo izzvali radikalci s svojimi pretiranimi strankarskimi zahtevami, je rešena tako, da

ostane Pašičeva vlada na krmilu,

ker to je edini način, ki omogoča redno delo v narodni skupščini. Brez demokratov ni mogoča nobena vlada in zato je naravnost smešno ono veselje, ki so ga kazali klerikalci za časa pogajanj med radikalci in demokrati. Kaj so pa klerikalci pričakovali od ministrske krize? Da se bodo skregali demokrati in radikalci in da pridejo potem oni s pomočjo radikalcev na vlado? Saj so klerikalci tudi v družbi z radikalci še vedno manjšina!

Pašičeva vlada ostane na površju, ker ima pred sabo še velike naloge, med katerimi je ena od prvih

upravna razdelitev države,

s katero se sedaj peča zakonodajni odbor narodne skupščine. Država se razdeli na 26 oblasti (dežel), ampak natančne meje posameznih oblasti še niso določene, one se lahko še spremenijo. Na slovenskem ozemlju bosta dve oblasti: ljubljanska in mariborska, vsaka približno tako velika kot nekdanja Kranjska. V ljubljansko oblast bi prišel še del Štajerskega. Upati je, da bo to delo kmalu končano, ker potem bomo imeli vsaj enotno urejeno javno upravo, ki bo popolnoma odgovarjala tudi potrebam ljudstva.

Velike sile so določile končnoveljavno

albanske meje

in so nas tudi pri tej priliki oškodovale. Koristi od tega ne bo imel nihče, najmanj Albanija, ki ne samo da je zelo majhna dežela, temveč tudi narodno ni enotna. V srednji Albaniji se nahaja nekaka vlada (v Tirani), ki je pa vsa albanska plemena ne priznavajo, tako plemo Miritov v severnem delu dežele, ki se nahaja v vojnem stanju s srednjo Albanijo. Nikdar ne bo reda in miru v tej divji deželi in mi bomo imeli še sitnosti z Albanci.

Otvoritev radovljiškega sokolskega gledališča

V soboto in v nedeljo je bil praznik za Radovljico in njeno okolico. V sokolskem domu je bilo otvoreno novo gledališče z izvirno Špicarjevo igro «K luči». Zanimanje za novo radovljiško gledališče je bilo velikansko. Zato se je v soboto zvečer in v nedeljo popoldne igralo pred nabito polno dvorano. Obakrat je pred predstavo brat Špicar v jedrnatih, krepkih besedah pojasnil namen in pomen sokolskega odra. Igralo se je izborno. V kratki dobi si je Špicar vzgojil igralcev in igralk, ki mu bodo omogočili vprižarjati najboljše ljudske igre. Radovljica bo s tem postala središče našega prosvetnega dela na Gorenjskem.

Avstrijcem se je končno posrečilo dobiti v svoje roke zapadno Madžarsko,

ali Burgenland, kakor oni imenujejo ta del Ogrske, ki je bil prisojen na mirovni konferenci Avstriji. Ampak v Sopronju in okolici se ima še izvršiti plebiscit, ki dela Avstrijcem velike skrbi. Tam imajo namreč Italijani svoje prste vmes in oni stojijo na strani Madžarov. Avstrijec pa dobro veda, kaj se to pravi, ako se Lahy postavijo proti njim, ker oni delajo z vsemi silami za onega, ki jim je bolj po godu. To se je videlo na Koroškem, ko so stali Italijani na strani Avstrijcev in so jim pomagali kjerkoli so le mogli. Zato Avstrijce šopronjski plebiscit zelo skrbi in zelo mogoče je, da Šopronj z okolico ostane — Madžarom.

V Washingtonu še vedno zboruje konferenca za razorožitev,

ki bo pa menda imela samo ta uspeh, da bo Amerika zmagala nad Japonsko. V glavnem se gre namreč za vprašanje daljnega vzhoda, kjer si nasprotujejo ameriški in japonski interesi. Japonska se je začela pripravljati za obračun z Ameriko in je gradila vedno nove vojne ladje. Ameriko je to skrbelo in zdi se, da se ji je že posrečilo raztrgati angleško-japonsko zvezo in najbrže se ne bodo gradile več nove vojne ladje. Uspeh Amerike v vprašanju daljnega vzhoda bo menda vse, kar ostane od takozvane razorožitvene konference, oboroževanje na suhem pa najbrže ne bo omejeno, ker je še preveč krivic na svetu.

Vsak dan se jasnejše vidi, da med velikimi zavezniki ni več prave sloge, tudi

med Anglijo in Francijo so spori,

ki niso ravno malenkostni, ampak za silo se še prikrivajo, toda vse se ne da skriti. Pred vsem vodi Anglija čisto drugačno politiko kot Francija proti Nemčiji. Ona želi, da se določbe mirovne pogodbe proti Nemčiji ne bi izvajale s tako strogostjo in natančnostjo, kot jih izvaja Francija, ki Nemčiji nikakor ne more odpustiti njenih grehov. Radi Nemčije bo prišlo med Anglijo in Francijo še do resnih sporov.

Dopisi

Planina pri Rakeku. V nedeljo dne 20. t. m. smo opazili na cerkvah in kaplaniji velike lepake. Otroci so se veselili misleč, da pride zopet kak »ringelšpil« ali menažerija. Ko so pa prečitali, se je njihovo veselje spremenilo v žalost, kajti bila je le re-

Morilci žensk

Porotno sodišče v Versaillesu se je pečalo te dni z možem, ki je bil obdolžen, da je umoril 10 žensk in enega moškega. Morilec, z imenom Landru, o katerem poročajo, da je bil tako lakomen, da je prodajal celo umetna zobovja svojih žrtev, je bil 53 let star mož.

Služaj Landru zelo spominja na morilca žensk Hugona Schenka, ki je bil obenem z nekim šlosarjem v marcu leta 1884. na Dunaju obsojen. Oba zločinca Landru in Schenk sta morila na podoben način. Oba sta potom časopisnih oglasov sklepal znanja z ženskami in jih z obljubami, da jih bosta poročila, zvaljvala v svoje mreže. Schenk, ki je bil lepe zunanosti in imel vsled tega priimek »lepi Hugon«, je dajal prednost lepim služkinjam, a Landru je iskal svoje žrtve predvsem med vdovami in starejšimi osamljenimi ženskami. Oba morilca sta imela višje šole, Landru je obiskoval obrtno

klama za katoliško časopisje. Župnik je potem natančno v pol ure dolgem govoru udrihal po naprednih časopisih in po učiteljstvu. Da je hotel pred vsem očrtni tukajšnje učiteljstvo, je bilo jasno, ali ni mu uspelo, ker ljudstvo župnika predobro pozna in ve, da je le sam črn. Učiteljstvo ni in ne bo zgubilo spoštovanja in ugleda pri ljudstvu radi napada s prižnice. Zakaj si pa župnik ne upa drugače nastopiti! Stariši bodo učili svoje otroke kot do sedaj doma moliti, učitelji v šoli pa pisati, brati in drugo, kar je potrebno, da postanejo otroci pošteni državljani. Naj si župnik ne beli glave, kaj bo z otroki, ako jih ne bo učil on. Popoldne istega dne so bile povabljene članice Marijine družbe, naj gredo agitirati za katoliško časopisje. Neka poštna deklica, ki ni vedela, zakaj gre v župnišče, se je branila, ko je izvedela, ter se šele na prigovarjanje tovarišic udala in šla agitirati. Seveda jo je potem oče doma kregal, da ji mora on čevlje kupovati, češ, ako hoče župnik imeti časopise, naj hodi sam okoli. Uspeh agitacije je bil baje sijajen: Par starih ženic je naročilo »Domoljuba« in »Bogoljuba«. — Ko je izdihnil svojo blago dušo naš kralj Osvoboditelj, je župnik omenil v cerkvi samo: »Jutri bodo obredi ob 7. uri za kralja.« Neki domačin je šele potem po maši razložil na kratko, kdo je umrl in kaj je bil, zakaj vise zastave. Ob zaključku s trikratnim »slava« kralju Osvoboditelju so bili vsi navzoči razkritih glav, samo župniku se ni zdelo vredno razkriti svoje žegnane glave, da bi se je ne prehladil. Drugi dan so bili uradno povabljeni k obredom v cerkev učiteljstvo, finančna kontrola, orožništvo itd. Obred je trajal le par minut. Ko je bilo končano, je hotel organist še nekaj igrati, a župnik mu je dal znamenje, naj konča. Župniku se ni zdelo vredno moliti za kralja naše krvi, ki je delal in trpel celo svoje življenje za svobodo Jugoslovanov. Molil je pa na vse pretege, ko je preminul avstrijski trinog Franc Jožef, tlačitelj Slovanov. Župnik naj nikar ne misli, da so vsi ljudje tako neumni, kakor njegove najzvestejše ovce, in naj ne govori takih stvari, n. pr. da je plačan kot cestni pometać in da bo šel k svojemu očetu, kadar ne bo mogel več izhajati. Znano je, kako je odpravil svojega siromašnega očeta, ko ga je prišel obiskat iz Ribnice. Znano je tudi, da ni imel nič, ko je prišel pred nekaj leti v Planino, a sedaj ima dva grunta in poln hlev živine. Kako je župnik lepo molčal, ko so bili Italijani še tukaj, ker se je bal Trsta, a sedaj pra-

radi njegove plave brade »plavobradca«.

vi, da se nikogar ne boji, izrazil se je celo, da za njega ni kancelarografa. »Kdor išče, ta najde, kdor trka, se mu odpre.« Tudi pri njemu se bo potrkalo, kadar bo mera polna. Kuge, vojske, lakote, povodnji in takih župnikov reši nas, o Gospod!

Koroška Bela. Vest, katero smo zadnjič prinesli o fantovskem pretepu, ni točna, temveč se je stvar dogodila tako-le: Dne 13. nov. se je izvršil na narodno gostilno Marije Čop v Koroški Beli napad. Na večer je obhajal Sokol odhod dveh članov. Zbralo se je mnogo prijateljev Sokolstva in razvila se je popolnoma neprisiljena zabava. Kmalu so vsi navzoči odšli razen petih članov. Medtem je prišel Jožef Pristov iz Gorij in zahteval pijače. Nepričakovano pa je skočil tako nespretno na mizo, da je padel vznak nazaj. To ga je razjezilo, da je skočil ponovno na mizo s tako silo, da jo je zlomil. Navzoči so hoteli podivjanca pomiriti, a se jim ni posrečilo. Ko ga je eden odrinil, je potegnil nož. Čop, domači sin, pa mu je zagrozil s samokresom, nakar je bil prisiljen nož izročiti. Ko je Pristov uvidel, da ne budi nič opravil, se je pomiril in zapustil gostilno. Čez nekaj časa se je vrnil in pričel razbijati po zaklenjenih vratih. Istočasno so prispeli fantje iz Javornika. Pristov se jim je pridružil. Skupno so nato s tuljenjem pridri pred gostilno in s kolmi začeli razbijati po vratih. Ker se jim ni odprlo, so pričeli metati skozi okna kamenje ter pobili več šip. Ker miru le ni hotelo biti, je oddal Anton Čop v zrak par strelov, kar pa jih ni nič preplašilo. Preostalo ni nič drugega, da jih je šlo nekaj iz gostilne, da jih prepode. Razgrajati so jih sprejeli s kamenjem in koli. Čop je zato ustrelil med nje in zadel Pristova. Kroglja mu je šla skozi desno stegno in obtičala v levem. Pristov je šel drugi dan sam v bolnico. V nedeljo 20. nov. je zopet izzival na kolodvoru Sokole z besedami. Napadalci so bili po večini iz nasprotnega tabora.

Oplotnica. («Junaštvo občinskega redarja.») Na Martinov sejem se pri nas kot običajno dosti popiva. Kunejeva gostilna je žlasti v takih prilikah središče raznih zatekajočih bratcev. V tej gostilni se tudi vršijo razne predstave in zabavni večeri Sokola, Požarne brambe in Orlov. S svojo oficirsko sabljo, katere bi pravzaprav ne smel nositi, se naš redar Franc Golčer pri napovedi policijske ure silno postavlja. Seveda je Orlom vedno bolj prizanesljiv, kakor Sokolom. Tako je bilo na Martinov večer. V gostilno pride Golčer napovedat policijsko uro. Pri strogem izvrše-

vanju redarske službe se je pa Golčer tako napil, da ni vedel, kaj dela s svojo sabljo v rokah. S tem neprevidnim ravnanjem je izzval pretep med fanti. Pohorski fantje so hoteli redarju pokazati, da tudi ti znajo sabljo sukati, zato so mu jo vzeli, ga pretepli, pri čemur je bil en gost po nedolžnem ranjen. Končno so pretepači odnesli temu vzornemu policajcu še sabljo, jo vrgli v jarek pri Adamovem hlevu, kjer so jo drugi dan našli. Ravno tako se je hotel izkazati Golčer minulo nedeljo, ko je imel naš Sokol v omenjeni gostilni zabavni večer. Hotel se je znositi na Sokolom z napovedjo policijske ure. K temu ga je nahujskal še klerikalni občinski odbornik čevljar Antona Leskovar. Zato je pa gostilničarka ga. Kuney tega Golčerjevega adjutanta poštno oštela javno pred gosti v gostilni, in je možakar vrh tega še prvi zletel iz gostilne. Popihali jo je pa moral še en drugi orlovski gospod ta večer. Policaj Golčer sam je pa doigral ta večer najžalostnejšo vlogo. Zmerjal je gospo Auer, za kar mu je ta poštno prerahijala kosti. Komaj ga je končno ubranil natak Potačnik pred hudo žensko jezo. Gostom je bil ta dogodljaj v veliko zabavo. Redar Golčer je pa javno pokazal, kak junak je, da ga že ženske pretepevajo. Res škandal za njegovega botra župana. —ilj—

Beleške

+ **Zadoščenje obrekovanemu g. dr. Pirkmaierju.** Vsled ostudne gonje, ki so jo uprizorili »Jugoslavija« in klerikalni listi proti okrajnemu glavarju v Ptujju g. dr. Pirkmaierju, je pokrajinska uprava v Ljubljani glede vseh očitkov uvedla obsežno preiskavo in objavila uspeh preiskave. Preiskava je dosegla, da so vsi očitki proti dr. Pirkmaierju neutemeljeni. Tako je uradnim potom dognano, da g. dr. Pirkmaier ni zakrivil nobenega pregreška zoper kazenske zakone, zoper dolžnosti svojega stanu ali službe. Obrekovani vestni uradnik je dobil svoje zadoščenje, »Jugoslaviji« in klerikalnim listom pa je zopet enkrat dokazano obrekovanje in lažnivost.

+ **Na noge v sveti boj!** Pišejo nam: Izmed letošnjih knjig Mohorjeve družbe je zbudila občo pozornost brošura Antona Bonaventure Jegliča: »V boj za srečno in veselo krščansko življenje«. V svojem uvodu piše: »Pri obravnavi zakonskega in družinskega življenja sem se oziral na vse vaše dušne potrebe, posebno na nauke, prevažne za spolno življenje naših fantov in deklet«. —

jih mogli doslej ugotoviti. Neki Sternickel, katerega številni umori so svoj čas vzbujali senzacijo, spada v vrsto zločincev, ki so sesali kri umorjenk. Ta človeška zver je predvsem radi sesanja krvi morila ženske in ne radi ropanja.

Schenk se je svoje dni pri razpravi izrazil, da se večina njegovih umorov ni izplačala. Leta 1825. v Berlinu usmrčen morilec Markmann je izjavil v pismu, ki ga je zapustil, da ni moril radi pohlepnosti po tuji lastnini, temveč zato, ker mu je ubijanje ugajalo.

Skoro pri vseh teh morilcih se je opazala pri sodnijskih razpravah trmoglavost. Večina jih ni hotela pri še tako jasnih dokazih priznati svojih zločinov. Takšen je bil tudi Landru, o katerem smo spočetka govorili. Dokazi proti njemu pa so bili takšni, da mu vse taje ni nič koristilo. Kakor poročajo, je bil v sredo obsojen na smrt. Sedaj se mu bo vrnilo milo za drago.

Skoro pri vseh teh morilcih se je opazala pri sodnijskih razpravah trmoglavost. Večina jih ni hotela pri še tako jasnih dokazih priznati svojih zločinov. Takšen je bil tudi Landru, o katerem smo spočetka govorili. Dokazi proti njemu pa so bili takšni, da mu vse taje ni nič koristilo. Kakor poročajo, je bil v sredo obsojen na smrt. Sedaj se mu bo vrnilo milo za drago.

Sedaj se vrši v Berlinu preiskava proti morilcu žensk Grossmannu, katerega trmoglavost in lažnivost je značilna za to vrsto zločincev. Ni izključeno, da ima Grossmann več umorov na vesti, kakor so

SVETOVNA VOJNA

«Vidi se, da stari Kranjci vedno še živijo pri nas, to so naši dobri znanci, kot so bili prejšnji čas.»

Saj smo rekli, da v Ljubljani nam se treba bati ni, zdaj so tiho «hejslovani» vse za Avstrijo gori.

Ko bo vojska dokončana, takrat vse drugače bo, nemško mesto bo Ljubljana in dežela cela z njo.

Pili vino so šampanjsko peli so «die Wacht am Rhein», živi Bog deželo Kranjsko, «Dieses schöne deutsche Krain».

Zraven slavnostno poslali so na Dunaj telegram, za nasvet pa so pridali najnovejši svoj program:

da v Ljubljani se vršila je manifestacija, vendar ni se spremenila prejšnja situacija.

Ker različni srbofilci se nahajajo povsod, in ker nihče še po sili ni bil dober patrijot,

naj ljudi te aretira po deželi se takoj, in takoj justificira, da pred njimi bo pokoj.

A med tem po vsej deželi šel poziv je naokrog, moški so debelo kleli, ženske so spustile jok.

Vsepovsod se plakatira črnovojniški razglas: množica se skupaj zbira: «Bog se zdaj usmili nas».

Da bo stvar še bolj očita, da za vero gre in dom, vsak sam lahko si prečita «Pismo mojim narodom».

Tu sam cesar oznanuje, da si le miru želi, da se le zato vojskuje, da državi mir dobi.

Kdor plakatoma ne verjame, vzame v roke časopis: tam napise vidi same: «vojna ali kompromis».

«Vojna, vojna!» Ker pogojev Srbija ne pripozna, treba bo krvavih bojev, cesar naš se ne poda.

Zdaj ni čas za kompromise, mi ne moremo nazaj, Srbija naj spokori se: to je danes položaj.

«Vsi vojaki, rezervisti, naj odidejo takoj» — tako pišejo vsi listi — «Vsi za dom v krvavi boj!»

Mož od žene se poslavlja in od žene in otrok, še iz dalje jih pozdravlja, sliši vzdih se, stok in jok.

Fant dekletu sega v roko: «Bog obvaruj te, dekle, mislila sva na poroko, zdaj pa, kdaj, kako, Bog ve...»

Staro mater sin objema: «Zbogom, mati, za en čas, težko, težko bo obema, kdo naj poskrbi za vas.»

«Bog s teboj, moj sinko zlati, vrni se mi živ in zdrav, čakala bo nate mati, stori, kar bo zate prav...»

In skoz vas v veselem zboru fantje že odhajajo, gredo proti kolodvoru z vinom se napajajo.

Kajti treba je poguma za težavno dolgo pot, malo vina, malo ruma, to najboljšo je povsod.

Kdo ve, če še kdaj vrnili bodo se v domačo vas... Toda kaj bi govorili, ker ukaz — to je ukaz.

Iz daljave trudno vriska črnotemni dolgi vlak, vsak v objemu drage stiska, petje se razlega v mrak.

Vlak počasi se pomika fante nosi s seboj v svet, žalost v srcih je velika, kdaj se vrnejo nam spet.

Mati solze si obriše, žena vrne se domov, vse je prazno okrog hiše, zapuščen domači krov.

Stari oče koso sname in preišlja sam tako: «Težko delo — to ni zame, kdo pri hiši delal bo.»

Vojne, vojne in orožja, to gospoda si želi, vendar kot je volja božja vse tako naj se zgodi —

Bog pravičen je v nebesih on za vse nas poskrbi, kdor v krvavih hodi plesih, temu rado spodleti...»

A v Ljubljani slavnoznani, se začel je nov je ples, bili so na seji zbrani vsi poslanci SLS.

In med nje je stopil v sredo doktor Šušteršič glavar, on povzel je koj besedo in razložil je vso stvar:

«Zdaj je čas za maščevanje, zdaj prišel za nas je čas, to vzemite vsi na znanje, vojna bo rešila nas.»

In zato naj brez obzira špijonira vsak povsod, vsakega naj denuncira, ker zdaj pride preki sod.

Bilo je že prej v navadi, da smo denuncirali — vendar zdaj bi tudi radi malo avanzirali.

Liberalce, srbofile bomo spravili s sveta, pomnožili naše sile, predno vojna se konča.

In zato na vse odbore, naj izda se tak razglas: denunciraj vsak, kdor more, ali informiraj nas.

A v Ljubljani tu pisarno bom na razpolago dal, da postopa se bolj stvarno — in nabira materijal.»

Zvesto dvignili so roke vsi poslanci SLS. (ker, kar te se tiče stroke, je enoten štab bil ves.)

Drugi dan na vse župnije in organizacije, na vse slavne kaplanije in na kongregacije

je šla ta vprašalna pola: «Ali vam je kdo poznan, brez razlik stanu in spola, da tam čita «Narod» — «Dan»?»

Ali kdo je v vaši fari, ki je skriven srbofil, ali če pri kaki stvari kje kako je zraven bil?

Vse takoj nam naznanite na pisarno SLS. če mogoče, pridenite še dokaze za proces...

Zraven vsakega pazite če se zdi vam kaj sumljiv, in o tem nam sporočite, tudi če dozdaj ni kriv.

Ker mi bomo naznanili na vojaško vse oblast — tam jih bodo obsodili — to dolžnost je nam in — čast.»

Na povelje to izdano šli na delo so takoj «izdajalcev» so v Ljubljano pripeljali velik roj.

Ker ni bilo več prostora na sodišču spred in zad, prepeljali iz zapora so jih na ljubljanski grad.

Tam odprli so vse ječe, pod zemljo in nad zemljo, pravijo, da take gneče, v njih še nikdar ni bilo.

Iz Dalmacije in Boke, iz Goriške in drugod, moške, ženske in otroke, ves jugoslovanski rod,

spravili so tu na varno na ljubljanski stari grad, ker na jugu je soparno, tu pa senca je in hlad.

— Za prirastek poskrbela je pisarna SLS., če je koga smrt odvzela, je prišel kdo drugi vmes.

In med tem kot v hudourji v Mariboru in drugod so na delo šli nemčurji in ves slavni nemški rod.

«Abzug, windische Verräther» šli so v Ruše, Celje, Ptuj, «naj je Pavel ali Peter, pljuvaj, suvaj, bij in psuj!»

In orožniki vodili izdajalce so na vlak, Nemci so s pestmi jih bili, pljuvati jih smel je vsak.

Ker kultura in omika po teh krajih je doma, to zasluga je velika pangermanskega duha.

Šušteršič je bil navdušen, — bil to krasen je uspeh — kot politik bolj izkušen hodil je po uradih vseh

in natančno informiral se o stanju je povsod — na bojišču pa umiral beden je slovenski rod.

Nemški Viljem se v Berlinu razveselil je zelo: pri večerji in pri vinu sam govoril je tako:

«Zdaj prišla je moja ura, zdaj spoznal bo Nemce svet, naša blažena kultura bo napravila nov red.»

Vzel si v roke je kukalo in pregledal zemljevid, vse mu je tako kazalo, da ugoden bo izid.

Toda nekdo v sobo stopi — bil je kancler Hohlweg sam — in s petami skupaj lopi, v rokah nosi telegram!

«Veličanstvo, iz Rusije nam prišla je nova vest — jeza Viljema oblije, trdo stiska svojo pest.

«Tu car ruski vam naznanja, da on nikdar ne pusti, da vsled takega ravnanja se svetoven mir kali.

Da velika je sramota, kar počenja Avstrija, on bo našel svoja pota, da se reši Srbija,

ker, da Srbija propade ne dovoli on nikdar — ker tu ruske so armade — on je vseh Slovanov car.»

Kdor pozna navado dvorno, ta vsak dobro ve in zna, da se javi vse pokorno, kar kdo javiti ima.

Kancler je pokorno javil, kar je rekel telegram, Viljem je nato pristavil «dobro carja jaz poznam.»

Hitro se je k mizi vsedel in napisal: «Ljubi brat, vedno sam si dobro vedel, da te imam od srca rad.

Nemčija na tem ni kriva, da v nevarnosti je mir, midva brata ostaniva, da se omeji prepri.

Naj med saboj poravnajo ta avstrijsko-srbski spor, Srbija zasluži grajo, za sarajevski umor.

To naj uredi med sabo, saj bo le za kratek čas, da za Srbe ne bo slabo, to ti garantiram jaz.

Mislil, da na svoji strani ne boš delal nam ovir, ker se le tako ohrani lahko še svetovni mir...»

Ko je Viljem to napisal, pismo je oddal takoj, pot si s čela je obrisal in ukaz izdal je svoj:

«Vse naj se mobilizira, Hindenburg je general, vse na Rusko naj maršira, predno car bo vojsko zbral.

Ena vojska na Varšavo gre in dalje v Petrograd, druga naj drži se v pravo in napade Ruse v zad.

Tretja naj gre v Ukrajino in od tam v Sibirijo, tam pod našo disciplino Rusi se pomirijo...»

Istočasno iz urada vest je šla šifrirana, da vsa ruska je armada že mobilizirana.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarstvo

= Obrtniško zborovanje v Celju, ki se je vršilo dne 27. novembra je bilo zelo dobro obiskano. Zastopani so bili tudi obrtniki iz Maribora, Ormoža in Vranskega. Finančni tajnik g. Mozetič iz Ljubljane je poročal o davčnih predpisih, zlasti o finančnem zakonu za leto 1921, ki razširja davčno jamstvo delodajalcev tudi na slučaje, ako gre za nestalne plače, torej za nemesne plače z dnevnimi, tedenskimi, polmesečnimi in štiriteleskimi plačami. Obrtni nadzornik g. Založnik je predaval o zgodovini bolniških blagajin v splošnem in o njihovem razvoju v zadnjih treh letih v Sloveniji s posebnim ozrom na obrtniški stan. Razložil je tudi dobro stran novega bolniškega zavarovanja, ki je združeno z nezgodnim zavarovanjem. G. Rebek je poročal o zahtevi glede svobode dela. Razvila se je dolga zanimiva debata, nakar so bile sprejete resolucije: 1.) Zahteva po ukinitvi finančnega zakona glede razširjenja davčnega jamstva delodajalcev. 2.) Zahvala ministru za socialno politiko za dosedanje ukrepe glede ljubljanske okrajne bolniške blagajne in mariborskega bolniško-zavarovalnega okoliša. 3.) Ministrstvo se naproša, da vztraja na dosedanjih poti in prepreči izkoriščanje te ustanovitve v strankarske namene. 4.) Obrtništvo izjavlja, da ne soglaša s tem, da se delavstvu, ki bi hotelo delati več kakor 8 ur, to zabranjuje, in zahteva svobodo dela, kakor tudi odpravo osebnišnika za malo, srednjo in režijsko obrt.

= Vrednost denarja. Dne 30. novembra se je dobilo: za 278 do 285 kron 1 dolar, za 11 kron 40 vinarjev 1 laška lira, za okoli 4 vinarje 1 avstrijska krona, za okoli 37 vinarjev 1 madžarska krona, za 1 krono 10 vinarjev do 1 krone 15 vinarjev 1 nemška marka.

= Vrednost našega denarja zopet narašča. Nekaj dni je izgledalo, da bo naša valuta ponovno padala. Zadnje dni pa se je zopet popravila. Vladini ukrepi za izboljšanje denarne vrednosti imajo vendarle uspeh.

= Cene štajerskim vinom. Kakor nam poročajo, se prodaja haloško vino po 18—23 K, a ljutomersko po 20—25 K za 1 liter. Nadaljnje naraščanje vinskih cen se ne obeta, ker imamo letos mnogo vina in ga moremo zelo malo izvoziti. V nekaterih drugih državah so cene vinu padle. Zlasti so padle cene erdeljskim vinom.

= Žitne cene v Novem Sadu: pšenica 1325 do 1350 K, rž 1050 K, ječmen 950 do 980 K, stara koroza 1030 do 1050 K, nova koroza 930 do 940 K za 100 kg. Moka št. 0 se je prodajala po 18.50 do 19 K za kilogram.

= Cene žitu na Madžarskem so začele padati, tako da so sedaj že mnogo nižje nego pri nas.

= Na mariborski svinjski sejmu dne 25. novembra so pripeljali 118 svinj, 1 kozo in 2 ovci. Cene so bile: štiri tedne stari prasci po 90 do 120 kron, 5 do 6 tednov stari po 240 do 260 kron, 6 do 8 tednov stari po 350 do 480 kron, 4 do 6 mesecev stari po 640 do 760 kron, 8 do 10 mesecev stari 1300 do 1600 kron, 1 leto stari po 2800 do 3000 kron, 1 in pol leta stari po 3000 do 3600 kron, plemenske svinje za 1 kg žive teže po 26 do 28 kron, polpitane za 1 kg mrtve teže 34 do 36 kron; ovce po 450 do 500 kron, koze po 300 kron.

= Za obrtno razstavo v Celju. Slovensko obrtno društvo v Celju je na svoji zadnji seji razpravljalo o vprašanju obrtne razstave v Celju, ki se naj bi vršila drugo leto.

= Naš izvoz v prvih devetih mesecih 1921. je znašal vrednost 1 milijarde 668 milijonov 780 tisoč 729 dinarjev v srebru.

= Tvoronica platna v Varaždinu. V Varaždinu namerava več podjetnikov osnovati tvornico platna. Predvideno bi se dobivalo iz okolice.

= Uvoz cigaretnega papirja za- branjen. Uprava državnih monopolov je brezpogojno prepovedala vsakemu privatniku uvoz cigaretnega papirja in cevki.

= Izvoz češkoslovaškega sladkorja v države, ki imajo slabo valuto, je prepovedan. V našo državo se češkoslovaški sladkor še sme uvažati.

= Nemške dobave za Jugoslavijo. Listi poročajo, da je naročenih v Nemčiji večje število lokomotiv in vagonov za našo državo. Naročenih je tudi večje število poljedelskih strojev.

= Nov nemški davek. Davčni odbor nemškega parlamenta je začel razpravljati o novih davčnih predlogih, po katerih bi skupni davki znašali v Nemčiji letno 95 milijard mark.

= Veliki petrolejski vrelec v Češkoslovaški. Iz Prage javljajo: V slovaškem petrolejskem področju pri Egbellu je izvrtana luknja izbrizgala toliko množine petroleja, da je bila v kratkem času poplavljen cel okolič. Petrolej je brizgnil 80 metrov visoko. Erupcijo so spremljale česte eksplozije plinov. Zdi se, da je vrtnice pogodilo glavno vrelo petroleja. Okoli novega vrela so se izkopali jarki in nasuli nasipi, ki služijo kot začasna shramba, ki je sedaj podobna jezeru. Pravičilo za izkoriščanje tega vrela ima češkoslovaška država sama.

= Krvava uš se uničuje na sledeče razne načine: Z brizganjem z enodstotno raztopino lizola. — Z drgnjenjem s krpo, namočeno v laneno olje. — Z mazanjem sadnih dreves z gašenim apnom. — Zelo dobro sredstvo proti krvavi uši je mazanje s karbolinejem pozimi do pomladi, a poleti s tobakovim izvlečkom. — Z uspehom se uporablja tudi tekoča zmes dveh litrov petroleja in enega kilograma svinjske masti. S tem se mažejo ranjena mesta na drevesu in se to mazanje ponavlja po dveh do treh tednih.

= Kako se gnoji vinograd z umetnim gnojilom. Ako ne moreš pognojiti vinograda vsako tretje leto z hlevskim gnojem, je potrebno, da ga pognojiš vsako drugo leto z umetnim gnojilom. Na en oral se uporablja 180 kg superfosfata, 100 kg 40odstotne kalijeve soli in 80 kg čilskega solitra. Z umetnim gnojilom se gnoji vinograd jeseni ali spomladi. Umetni gnoj se potrosi po vinogradu neposredno pred kopanjem. Z apnim dušikom ali s kalijevo soljo se gnoji pred jesenskim kopanjem, a s superfosfatom pred pomladnim kopanjem. Namesto superfosfata se uporablja lahko Thomasovo moko.

NEMŠKUTARJI POŽIGAJO NA ZASEDENEM KOROŠKEM SLOVENSKE DOMOVE.

Iz Kazar pri Sinčji vasi poročajo: Ni še dolgo temu, ko je zgorelo pri posestniku Kosu, pa so že zopet tri hiše postale žrtev požara. V noči od 21. na 22. oktobra, ko je cela vas že spala, je nenadoma izbruhnil ogenj v škopnici za skednjem pri rodoljubni hiši, v kateri gospodarita dve značajni sestri, Marija in Franciška David, p. d. pri Rogaču. Kakor bi trenil, je bilo vse v ognju, ki je uničil vsa postopja, pridejke, orodje itd. Od Rogača je planil ogenj na levo in desno in upepelil pri p. d. Ilgu in Kolirju (Luka Kumer in Klara Falej) vse, kar ni zidano ali železno. Posestniki so mogli rešiti le najpotrebnejšo obleko, svinje in živino. Škoda znaša enajst milijonov avstrijskih kron, pri Rogaču dva in pol,

pri Kolirju tri in pri Ilgu pet in pol milijona kron.

In kako je nastal požar? Po ne- previdnosti ne. Saj ni začelo goreti v dimniku ali kuhinji, ampak za skednjem v škopnici. Očividno je moral sovražni človek tam podtakniti ogenj. Čemu bi bili kratko pred požarom psi na vasi tako lajali, če ne zato, ker so slutili sunljivega človeka? In zakaj je začelo goreti ob istem času, ob pol 11. uri zvečer, kakor zadnjič pri Košu? In zakaj zopet v hiši, ki je glasovala za Jugoslavijo in v temni mirni noči? Pa slučaj je drugače obrnil, prvokrat je pogorel tudi skedenj pri Žužovcu, ki je «stramm deutsch», akoravno ne zna mnogo nemški, in drugokrat tudi pri Ilgu, kjer so še 9. in 10. m. m. z godbo in plesom slovesno obhajali obletnico za Slovence nesrečnega plebiscita.

Jasno je, da sta se oba ta požiga izvršila le iz sovraštva do Slovencev. Vsled teh nevarnosti so tukajšnji Slovenci vsi zbegani, nobene noči ne morejo mirno spati. Tolažbe in zaščite zakona pri nas na Koroškem sploh ni. Vsakdo brez kazni dela kar hoče. Te razmere kažejo, da bo kmalu konec Avstrije in takrat pričakujemo, da nas osvobodijo težko pričakovana Jugoslavija.

Po svetu

s Tudi nemške kadilce čaka huda. Ze zadnjič smo poročali, kake cene ima tobak v Avstriji. Sedaj pa javljajo, da bodo tvornice tobaka v Nemčiji vsled vedno manjše vrednosti nemškega denarja zvišale cene tobaku, cigaretam in cigaram za 150 odstotkov.

s Cita bi rada šla nazaj v Švico. Bivša cesarica Cita je izrazila željo, da bi bila rada navzoča pri operaciji enega svojih otrok, ki bo operiran na slepiču. Otroci Karla in Cite se nahajajo, kakor znano, še v Švici. Prosila je potom portugalske vlade zavezniške sile za dovolitev odpotovanja z Madeire.

s Epidemična pasja steklina. Iz Varšave poročajo, da se je v okrajih vzhodne Galicije pasja steklina epidemično razširila. Oblasti so podvzele vse potrebne mere, da to epidemijo čimprej zatrejo. Po nekaterih okrajih se morajo vsi psi in mačke pokončati.

Prosveta

Milan Skrbinšek: Diletantski oder. Izdala in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Knjiga je dober nasvetovalec za podeželskega režiserja, kako naj se igre uprizarjajo. Knjiga stane 8 dinarjev in se naroča na gornji naslov.

Em. Navinšek: Lepa maska. Izdala in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Kot gornja knjiga, tako je tudi ta šestkrat potrebna uprizoriteljem iger — diletantom. V knjigi se opisuje, kako se mora maskirati v žalostnih, veselih itd. vlogah. Knjiga stane 3 dinarje in se naroča na gornji naslov.

Zdravstvo

z Proti prehlajenju, kašlju, mrzlici itd. je baje čaj iz pšeničnih otrobov jako dobro in ceno zdravilo. Pripravi se pa tako-le: vzemi poldrugi liter vode in daj notri eno pest pšeničnih otrobov in pusti kuhati pol ure. Potem pa precedi tekočino na platno in jo daj piti bolniku. Primešaj lahko tudi nekaj sladkorja.

z Če ti teče kri iz nosa, giblji naglo in močno s čeljusti, kakor pri jedi, kar krvotok takoj ustavi. Otrokom je dobro dati kaj v usta, na primer kak zvaljek papirja, da ga žvečejo.

z Solnce za zdravljenje ran. Dr. Rollier piše v svoji knjigi, da se rane najprej zacelijo, če jih držimo na solncu.

Razno

× Koliko Judov je na svetu? Po najnovejši statistiki je na svetu 15 in pol milijona Judov. Polovica teh milijonov živi v Rusiji, okoli 3,300.000 na Poljskem in v Ukrajini, nad 3 milijone v Zedinjenih državah, nad pol milijona v Romuniji, ravno toliko na Madžarskem, skoraj pol milijona v Nemčiji, 300.000 v Angliji, ravno toliko v Avstriji, po 100.000 v Kanadi, Argentini in na Turškem. Najmanj jih je v — Palestini, kjer jih je samo 95.000!

× Zanimiva povojna bolezen. Te dni so prinesli angleški listi sledeči oglas: Sorodniki kapetana Viktorja Priglea razpisujejo nagrado 25 funtov šterlingov onemu, ki bi našel kapetana. Kapetan je bil za časa vojne ranjen v glavo. Rano je popolnoma prebelež in šele v zadnjem času ni nekaj v redu pri njem, in sicer zgubi včasih za več dni vsak spomin. V takem času pozabi, kje je doma, kako se piše, kaj je, z eno besedo vse, kar ga veže na preteklost. Zanimivo je pri tem, da ima drugače vse druge duševne sposobnosti. Kapetan je pred kratkim izgubil in njegovi sorodniki mislijo, da ga je zopet popadla njegova bolezen in da je pozabil, kje je doma.

× Ogromni kit v Labi. Pred nekaj dnevi so zapazili ribiči v reki Labi neko veliko žival, podobno ribi. Zdelo se jim je takoj, da mora biti to najbrže kit, katerega je tjakaj prignal orkan, ki je prejšnje dni razsajal na morju. Spravili so se na lov za velikanom ter ga končno nagnali na plitvino, kjer so ga ustrelili. Kit je bil dolg 6 m, širok okrog trebuha 3 in pol metra, ter je tehtal 40 q. Nek hamburški podjetnik, ki hoče kita razstaviti, je ponujal ribičem zanj 322.000 mark.

× Kaj ljudje jedo? Pri nas se nekateri čudijo, če kdo rad je žabe, rake ali ostrige. Stari Rimljani in Grki so jedli razne bele črve, katere so gojili v moki. V nekaterih krajih, kjer je mnogo miši, jedo te živali kot posebnost. V času Karla V. se je uživalo jako mnogo konjskega mesa, mačke so pripravljali s poprom in od kuščarjev se je kuhala juha. V srednji Afriki in Ameriki še danes jedo mravlje, pečene na razne načine, v Palestini pa koblice z oljem ali datelji in kisom.

× Križanec purana in kokoši. Na Angleškem se je posrečilo vzgojiti križanca med kokošjo in puranom. Ta nova vrsta perotnine je silno jezljiva. Sodi se; da bo nova pasma proti vsem pravilom narave zmognja, ploditi se. Piščanci so jako podobni svojemu očetu puranu glede svoje velikosti in postave, po barvi pa svoji materi.

× Zbesnel avtomobil. Nedavno se je dogodil v Beogradu slučaj, ki je zelo podoben kinematografičnim slikam. Iz ulice Kneza Mihajla proti «Slaviji» je vozil neki avtomobil v divjem diru, ne da bi dajal znamenja. Pred hotelom «Moskva» je avtomobil povozil hotelskega vratarja Živojina Jovanovića ter mu zdrobil levo nogo. Namesto, da bi bil šofer avto ustavil, je pričel voziti še hitrejšo, misleč, da se mu bo tako posrečilo ubežati. Prisotni so videli njegovo številko ter stvar prijavili policiji, ki se je takoj podala na lov za avtomobilom. Na nadaljnji dirki je avtomobil zadel v neko kočijo, katero je prevrnil. V kočiji se je nahajal nek gospod z zelo elegantno žensko. Gospod si je pri padcu iz

voza pobil nos, dočim se je gospodična samo prevrnila. Voznik je dobil lažje poškodbe, a konj si je zlomil nogo. Med tem je prišel stražnik ter zahteval od šoferja, da ustavi avto, za kar se pa ta ni brigal ter pričel drveti zopet dalje, za njim pa stražniki in vse polno ljudi. Komaj nekeje zunaj mesta jim je končno uspelo ustaviti avtomobil in aretirati šoferja, pri čemer se je ugotovilo, da je avtomobil last prometnega ministrstva.

× **Vladar, ki ne mara vladati.** Kakor poročajo angleški listi, podpisuje sedaj vsi odrasli prebivalci južnoindijske države Pudukota neko spomenico, naslovljeno na svojega vladarja, v kateri ga prosijo, da se vrne z ženo in sinom nazaj v domovino. Vladar omenjene države se je namreč leta 1915. oženil z izredno lepo Avstralko Miss Molly Frink. Mladi par je prišel v svojo prestolico ob navdušenem pozdravljanju zvestih podanikov. Vladar in njegova žena pa sta ostala v prestolici le par dni, nakar sta se napotila v Evropo, da preživita tam svoje medene tedne. Od takrat narod države Pudukota ni videl več svojega vladarja. On živi ves ta čas v Londonu ali pa v svoji vili na francoski Rivijeri, ne zahaja v nobeno družbo ter živi samo za ljubezen svoje lepe žene. Medeni mesci so se raztegnili že v šesto leto. Podaniki, ki so si zopet zaželeli videti svojega vladarja, so se tega čakanja naveličali ter zbirajo denar za odposlanstvo, ki odide z omenjeno spomenico v London, ter zaprosi priljubljenega in že dolgo pričakovanega vladarja, da se zopet vrne.

× **Milijonski bankovci.** Kakor poročajo nemški listi, bo izdala ruska sovjetska vlada nove bankovce kar po 1, 5 in 10 milijonov rubljev. Vrednost rubljev je tako majhna, da tisoč rubljev sploh že ne pomeni nič. Saj stane hlebec kruha v Rusiji 8000 rubljev.

× **Zavozlano sorodstvo.** George Bidder v Newyorku se je ločil od svoje žene ter poročil njeno mater. Postal je torej tast svoje dosedanje žene in stari oče svojega otroka, katerega je imel s prvo ženo. Še bolj zamotano pa je bilo sorodstvo Katarine Malfatti v Muru na Korsiki, katera je poročila svojega starega strica, kojega prva žena je bila sestra Katarine stare matere. Vsled tega je postala Katarina Malfatti svakinja svoje še živeče stare matere, teta svoje lastne matere, stara teta svojih bratov in sester, za eno koleno še bolj oddaljena stara teta svojih lastnih otrok in končno sama sebi stara nečakinja.

× **Orel hotel odnesti deklico.** V Vanderhofu v Kanadi se je pojavil velikanski orel, ki je hotel odnesti neko devetletno deklico ko se je igrala na verandi svojega doma. Deklica se je branila na vse načine, končno pa je prihitel neki soseď, ki je ubil velikanskega orla.

× **Boljševiki se križajo z levo roko!** Listi pišejo: V vseh ruskih osnovnih šolah se učijo otroci pisati, jesti in metati tudi z levo roko. Boljševiški zdravniki trdijo, da se je pod starim režimom, ko se je ljudstvo mnogo križalo, desna roka zelo razvila, dočim je ostala leva zanemarljena. Vsled tega je trpelo tudi levo

pljučno krilo, v čemur je korenina jetike! Boljševiške oblasti so v svrhu zdravega potomstva odredile, da se morajo verniki križati le z levo roko!

× **Smrt pod giljotino.** Po dolgih petdesetih letih se je pretekli teden v Strassburgu v navzočnosti ogromne množice občinstva izvršila javna smrtna kazen pod giljotino. Zgubila sta svoji glavi dva ubijalca, neki Luntz in Fritz, ki sta pred nekaj meseci vlomila v poštni urad v Strassburgu in začela razbijati blagajno. Pri tem delu ju je zasačil neki sluga, ki sta ga pa lopova na mestu zaklala in potem hladnokrvno nadaljevala svoj posel. Toda blagajna je bila spojena z električnim zvoncem in tako je bila avtomatično obveščena policija, ki je lopova zalotila na mestu. Prišlo je do ljute borbe in lopova sta ranila pet stražnikov, potem šele sta podlegla premoči. Luntz, ki je bil jake postave, je zatrjeval, da se ne pusti ubiti, pa magari če ga tira v smrt 20 orožnikov. Vendar se je pa premislil in šel svojo smrtno pot čisto hladnokrvno, puščaj cigareto. S cigareto v ustih je dal svojo glavo pod nož. Fritz pa je drhtel po cellem telesu in do zadnjega trenutka zatrjeval svojo nedolžnost.

× **Grozen slučaj.** V Krakovu se je pred kratkim dogodila grozna nesreča. Neka kmetica iz okolice se je napotila v mesto, da ponese svojemu sinu-študentu medicine hrano in perilo. V gneči na trgu pred kolodvorom pa je ženicovo povozil avtomobil tako, da je ostala na mestu mrtva. Imena povožene niso mogli ugotoviti ter je bilo tako njeno truplo odvedeno na kliniko, da se secira. Že zgodaj zjutraj je prišel na kliniko sin kmetice, da poseti svoje tovariše. Radovedno je stopil k mizi, na kateri je ležalo truplo, katerega so študentje ravnokar pričeli rezati. Kakor hitro je zagledal nabrekli obraz mrtve žene, je pahnil v stran kakor besen svoje tovariše, se vrgel nad mrtvo truplo, ga pričel poljubljati in govoriti nerazumljive besede ter se obnašal kakor blazen. Z veliko težavo je uspelo končno študentom, da so odvlekli svojega tovariša od mize, dočim so komaj pozneje doznali, da je truplo na mizi za seciranje njegova lastna mati.

× **Krvna osveta v Neapolju.** Neapoljska policija je aretirala vse člane dveh obitelji, v celem 40 oseb. To se ji je zdel najboljši način, da se napravi konec krvavemu družinskemu perpiru, ki je trajal že šest let in zahteval celo vrsto žrtev. V letu 1915. je namreč član obitelji de Lucia oklofutal nekega člana obitelji Florillo. Obitelj Florillo te sramote ni mogla pozabiti in je sklenila krvavo se maščevati. Od tega časa so se člani obeh obitelji, kjerkoli so se videli, napadali z orožjem. Od obeh obitelji je policija pustila v svobodi samo enega malega dečka in eno malo deklico. Neapoljci so mnenja, da bi bilo dobro, da se med obema otrokoma, ki sta vsak ene obitelji, poskušajo navezati v bodoče stiki, ki bi dovedli do poroke. Samo na ta način da bi bilo baje mogoče prepiru med obema obiteljima napraviti konec.

Tajne varnostne odredbe proti vlomilcem. Londonski draguljarji so zvedeli, da se neka mednarodna

družba vlomilcev pripravlja, da obišče tudi londonske draguljarje in zlatarje. Zato so se vsi draguljarji združili in sklenili, da se pred nameranim vlomom skupno zavarujejo. Podvzeli so posebne mere in korake, katere pa drže tajno, da ne bi zvedeli za nje tudi vlomilci, ki bi se potem seveda varovali. Trdi se, da se nahajajo med vlomilci tudi ljudje, ki pripadajo najboljšim krogom in ki so celo v dvorni službi. Zavarovalne družbe so organizirale detektivsko službo, katera ima dostop v najvišjih krogih, da nevarne člane izsledje. Zanimivo je to, da so nekateri člani te družbe znani, toda ničesar se jim ne more dokazati. Radovedni smo, če bodo vlomilci kljub vsem varnostnim odredbam imeli uspeh, ko obiščejo londonske draguljarje.

× **Kakšna so dekleta v boljševiški Rusiji.** V nekem londonskem listu pripoveduje neki Anglež, ki se je pred kratkim vrnil iz Moskve, zelo zanimive stvari o sedanjih ruskih ženskah. Najmanj tri četrtine ruskega ženstva živi v mnogoštevilnih sovjetskih uradih, kjer dela bivša dvorna dama skupno z navadnim dekletom, izobrazena priletna dama pa izpolnjuje radevoljno ukaze mlade komunistinje iz najnižjega delavstva. Vse pomagajo z združenimi močmi, da se povečujejo zmešnjave v boljševiških uradih. Vkljub veliki razliki stanu pa so vse ljubke. Moskvske ženske so med najlepšimi na svetu. Naravna lepota slavi zmagoslavje tudi brez umetnosti v oblekah, saj nimajo v Rusiji že tri leta nobenega blaga in modnih časopisov. Vkljub temu je ohranilo sovjetsko dekle eleganco v oblačenju. Obleke si napravljajo iz starih zastorov itd., toda na način, ki se zdi najnovjša moda. Sovjetsko dekle, pa naj bo visokega ali delavskega rodu, živi vedno v stanju zaljubljenosti. Med uradnimi urami se govori samo o ljubezni in ljubimcih. V ljubezni so otroške in priproste, toda prevarane, so obupane. Anglež meni, da je bilo zadnja tri leta v Rusiji več samomorov zaradi prevarane ljubezni kakor pa smrtnih slučajev vsled pomanjkanja.

Ženski kotiček

Prvi korak. Vsaka mati opazuje s posebno blaženostjo prve korake svojega otroka. Kako ponosna je, kako srečna, čeprav so tako nerodni ti prvi poizkusi. Ko pa je postal otrok krepkeji, da že teka sam okoli hiše, ne zanima je več toliko hoja njene dece. In vendar je velike važnosti, da se na hojo otrok gleda tudi v poznejši dobi razvoja, kajti često se navadi otrok šele pozneje, da stavi kolena skupaj ali pa jih razkriža na izven, kar se potem odpravi tem težje, čim bolj so že razvite kosti. Otrok naj se nikoli ne pusti tako dolgo na nogah, da bi se male nožice utrudile od hoje, ampak le polagoma naj se vtrjujejo mlade mišice. Mati naj pazi, da otrok ne stavi nog tako, da so prsti obrnjeni na znotraj, ampak pete morajo biti noter obrnjene, prsti pa ven. Če pa se je vtihotopila katerakoli napaka, mora se otrok vaditi vsak dan korakati, da pazi nase in na svoje kretanje, kar

je zelo važno za poznejše življenje. Najboljša pohvala materi in njen ponos pa bo, če bodo stali njeni sinovi in hčere pred njo lepo zrašeni kakor sveče. Seveda kdor pride pohabljen na svet, temu se da navadno le malo pomagati.

Cepljenje vrtnic po ziml. Že začetkom decembra se lahko cepijo vrtnice, ki imajo dobre korenine in ki so se hranile v loncih že leto dni. Za cepljenje se rabi čisti čebelni vosk. V prvih štirih tednih imej tako cepljeno rastlino v temi in v kraju, kjer je 2 do 3 Reaumurjevih stopinj toplote, potem jih pa prenesi na svetlo in na gorkeje. V takem času in tako cepljene rože rastejo sicer bolj počasi, toda krepkeje in bolj gotovo nego one, ki se cepijo v gorkem letnem času.

Da kokoši ne jedo jajc, se prepreči na ta način, da se poskrbi, da nesejo kokoši jajca na temnejšem prostoru. Temei prostor zapusti kokoš takoj, ko znese jajce.

Da se mleko ne skisa, ga je treba večkrat zavreti. Tudi zabranim skisanje s tem, da priložimo vsakemu litru mleka noževico konico sode. Če je mleko že skisano, doda se nekaj več sode ter se dobro zmeša.

Šipe se čisto umijejo z močnim jesihom ali pa z razredčeno solno kislino. Treba jih je potem le še splakniti s čisto vodo.

LEPOTA

kože, obraza, vrata, rok, kakor tudi nepa rast las se more doseči samo s razumno nego lepote. Tisočera priznanja so dospela iz vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa“ ličino misčno milo, najboljše blago, najfinije „milo lepote“, v kateri z samo om. in poštino 98 K.

„Elsa“ obrazna pomada odstrani vsako nečistost kože, solinčne pege, zajedance, nabore itd. ter naredi kožo mehko, rožnatobelo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 K.

„Elsa“ Tanochina pomada za rascias krepki kožo glave, preprečuje ispadanje, lomljenje in cepanje las, zprečuje prhut, prerano osivelost itd.; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 52 K.

Prodajatelj dobe, če naroči najmanj 12 kosov enega predmeta, popust v naravi.

Razno: Ličino mleko 15 K; brkomaž 8 K; najfinije Hega-puder urja, Kingerja v velikih originalnih skatlah 30 K; najfinije Hega-zobni prašek v potončskatlah 30 K; puder za gospe v vrečkah 5 K; zobni prašek v skatlah 7 K; v vrečkah 5 K; Sachet-dilava za perilo 8 K; Schampoo za lase 5 K; rumenilo, 12 listkov 24 K; najfinije parfum po 40 in 50 K; močna voda za use 58 K. Za te razne predmete se zamot in poština posebe računata.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Eisatrg št. 360
40-1 (Hrvaško). -48/14/II a.

Vartna gospodinja rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najboljšo in najcenejšo!

Delniška glavnicar
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerva: čistog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opalija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekel in tira-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeka, uslužnice in akreditivo na vsa tuja inozemska mesta.

Prevzema: Borza narodna in jh izvazuje najkvalitatneje.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Daje predujme: za vrednostne papirje in za blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovaške kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 267.